

Pravidla + AACR2

Hana Vochozková
ÚVT MU Brno
hanan@ics.muni.cz

únor 2013

Základní standardy

Pravidla

- souhrn metodických pokynů, který umožňuje jednoznačně řešit problémy katalogizace
neboli
- **co** vybrat a **jak** zapsat

Formát

- struktura
neboli
- **kam** zapsat

Mezinárodní sjednocování pravidel

I.

- 1899 pruská katalogizační instrukce
- 1908 anglo-americká instrukce
- 1929 První mezinárodní sjezd knihovníků a bibliografů (Řím)
- 1961 První mezinárodní konference o katalogizačních principech (Paříž)
- 1969 Mezinárodní setkání katalogizačních expertů (Kodaň)
- 1974 ISBD součástí programu UBC
- 1986 UBC + IMP = UBCIM
- 2003 IFLA. Konference odborníků o mezinárodních katalogizačních pravidlech (Frankfurt nad Mohanem)
- 2003 ukončení programu UBCIM

Mezinárodní sjednocování pravidel II.

Přehled ISBD

- **ISBD(G)**
Všeobecný mezinárodní standardní bibliografický popis. 1993
- **ISBD(M)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro monografie. 1993
- **ISBD(S)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro seriálové dokumenty. 1994
(zrušen a nahrazen)
- **ISBD(CR)** Mezinárodní doporučení pro bibliografický popis. Pokračující zdroje. 2008
<http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/inf>
- **ISBD(A)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro staré tisky a prvotisky. 1997

Mezinárodní sjednocování pravidel III.

Přehled ISBD (pokračování)

- **ISBD(CM)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro kartografické dokumenty. 1997
- **ISBD(NBM)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro neknižní dokumenty. 1996
- **ISBD(CF)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro počítačové soubory. 1995
(zrušen a nahrazen)
- **ISBD(ER)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro elektronické zdroje. 1998
- **ISBD(PM)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro tištěné hudebniny. 1995

Mezinárodní sjednocování pravidel IV.

Přehled ISBD (dokončení)

- Doporučení pro popis částí dokumentu na základě mezinárodního standardního bibliografického popisu (ISBD). 1997
- ISBD : International standard bibliographic description / recommended by the ISBD Review Group ; approved by the Standing Committee of the IFLA Cataloguing Section. Consolidated ed. Berlin ; München : De Gruyter Saur, 2011. (IFLA series on bibliographic control ; vol. 44). ISBN 978-3-11-026379-4

Mezinárodní sjednocování pravidel

V.

Cíle ISBD

- všeobecná srozumitelnost záznamu
- výměna záznamů z různých zdrojů a mezi různými zeměmi
- převod záznamu do strojem čitelné podoby

Obsah ISBD

- specifikace údajů
- stanovení pořadí údajů
- stanovení interpunkce mezi údaji

Záznam dle ČSN 010195 (1964) a Pravidel jmenného katalogu (1969)

LASENIC, Pierre de
Tarot. Klíč k iniciaci. [Autor:] Pierre Lasenic.
Kresby karet a symbolů Vladislav Kužel. P.,
Trigon, t. Tiskařské závody, Čelákovice 1994.
238 s., obr., tab. Brož. - „Ametyst.“ - Obálka
Vladimír Zadrobílek. - Faksimile 1. vyd. -
Ilustr.tit.list.

Záznam dle ISBD

LASENIC, Pierre de
Tarot : klíč k iniciaci / Pierre Lasenic ; kresby
karet a symbolů Vladislav Kužel. -- Praha : Trigon,
1994 (Čelákovice : Tiskařské závody). -- 238 s. :
obr., tab. ; 23 cm. -- (Ametyst). -- Obálka
Vladimír Zadrobílek. -- Faksimile 1. vyd. z r.
1940. -- Ilustr. tit. list.
ISBN 80-85320-42-8 (brož.)

Vývoj katalogizačních pravidel v ČR

I.

- 1921 Zdeněk Václav Tobolka
Pravidla, jimiž se řídí budování abecedního seznamu jmenného
- 1925 Jaromír Borecký
Pravidla katalogu základního (lístkového abecedního seznamu jmenného) s dodatkem popisu spisů drobných
- 1950 *Prozatímní pravidla abecedního seznamu jmenného*
- 1959 Miroslav Nádvorník a kolektiv
Pravidla jmenného katalogu
- 1960 *Pravidla jmenného katalogu pro střední a menší knihovny*
- 1964 ČSN 01 0195 *Bibliografický (dokumentační) a katalogizační záznam*

Vývoj katalogizačních pravidel v ČR II.

- 1969 Miroslav Nádvorník a kolektiv
Pravidla jmenného katalogu (2. opr. a dopl. vyd.)
- 1971 František Horák, Emma Urbánková, Bedřiška Wižd'álková
Speciální pravidla pro popis starých tisků, prvotisků a rukopisů
- 1972 Hana Vodičková a kolektiv
Pravidla jmenného záznamu speciálních dokumentů a analytického popisu
- 1988 ČSN 01 0168 *Tvorba jmenného záhlaví*
- 1992 ČSN 01 01 95 *Bibliografický záznam*

Vývoj katalogizačních pravidel v ČR III.

- 1993-1998, 2008 české překlady ISBD
- 1994 český překlad AACR2R
- 1996 stanovení národních standardů
ISBD(G)
AACR2
české interpretace

<http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/standard1>

Struktura AACR2

Úvodní pasáže

- Předmluva k českému vydání Anglo-amerických katalogizačních pravidel
- Dodatek k Předmluvě k českému vydání
- Předmluva k revidovanému vydání z roku 1988
- Předmluva ke druhému vydání Anglo-amerických katalogizačních pravidel z roku 1978 (Výtah)
- Obecný úvod
 - 0.12.
Preferenci angličtiny nahrazuje preference češtiny tj. angličtinu nahrazuje nebo ji předchází čeština

Struktura AACR2

Část I - Bibliografický popis

Úvod

1	Všeobecná pravidla popisu	7	Filmy a videozáznamy
2	Knihy, brožury a
jednolistové tisky	8	Grafické dokumenty
3	Kartografické dokumenty	9	Elektronické zdroje
4	Rukopisy	10	Trojrozměrné dokumenty
5	Hudebniny	11	Mikrodokumenty
6	Zvukové dokumenty	12	Pokračující zdroje
		13	Analytické záznamy

Struktura AACR2

Kapitola 1 - Všeobecná pravidla popisu

- 0 Obecná pravidla
- 1 *Oblast údajů o názvu a odpovědnosti*
- 2 *Oblast údajů o vydání*
- 3 *Oblast specifických údajů*
- 4 *Oblast nakladatelských údajů*
- 5 *Oblast údajů fyzického popisu*
- 6 *Oblast údajů o edici*
- 7 *Oblast údajů poznámky*
- 8 *Oblast údajů o standardním čísle a dostupnosti*
- 9 Suplementy (Přílohy)
- 10 Popisné jednotky sestávající se z několika druhů dokumentů
- 11 Faksimile, fotokopie a jiné reprodukce

Struktura AACR2

Část II - Záhloví, unifikované názvy a odkazy

Úvod

21 Volba selekčních údajů

22 Personální záhlaví

23 Geografická jména

24 Korporativní záhlaví

25 Unifikované názvy

26 Odkazy

Struktura AACR2

Závěrečné pasáže

Přílohy

A Psaní velkých písmen

B Zkratky

C Číslovky

D Slovník termínů

E Úvodní členy

Rejstřík

Základní standardy pro jmenné zpracování záznamů

(pořadí standardů a schválených materiálů je závazné)

- *Anglo-americká katalogizační pravidla, druhé vydání, revize 1988.*
1. české vyd. Praha : Národní knihovna, 1994.
Aktualizace: Dodatky 1993. 1997 ; Dodatky a revize 1992-1996. 2000 ;
Dodatky 1999. 2001 ; Dodatky 2001. 2002 ; Dodatky 2002. 2004 ; Dodatky
2003. 2006 ; Dodatky 2004. 2006 ; Dodatky 2005. 2006.
ISBN 80-7050-187-1
- edice Standardizace. Praha : Národní knihovna, 1994- .
- **NK ČR - ... - Katalogizační politika**
<http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/standard1>
Schválené materiály
Dotazy ke katalogizaci

Další příručky pro jmenné zpracování záznamů I.

- české překlady ISBD. Praha : Národní knihovna, 1993-1998, 2008
- MAXWELL, Margaret F. *Příručka k AACR2, revize 1988 : výklad a příklady k Anglo-americkým katalogizačním pravidlům*. 1. české vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 1995.
ISBN 80-7050-228-2
- HÁJKOVÁ, Zuzana - VOCHOZKOVÁ, Hana. Pravidla AACR2. *Čtenář*, 2000, roč. 52, č. 2-11.

Další příručky pro jmenné zpracování záznamů II.

- BALÍKOVÁ, Marie – KUBALOVÁ, Hana – SVOBODOVÁ, Jaroslava. *Katalogizace ve formátu MARC 21 : stručná instrukce s příklady pro knihy a některé typy pokračujících zdrojů. 2., aktualiz. vyd.* Praha : Národní knihovna České republiky, 2008.
ISBN 978-80-7050-539-7
- ANDRESOVÁ, Ivana. *Katalogizace kartografických dokumentů : příručka pro katalogizátora s příklady ve formátu UNIMARC a MARC 21.* 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2005.
ISBN 80-7050-467-6
- BORKOVÁ, Hana. *Katalogizace hudebnin : příručka pro katalogizátora s příklady ve formátu MARC 21 a UNIMARC.* 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2009.
ISBN 978-80-7050-565-6

Další příručky pro jmenné zpracování záznamů III.

- BENEŠOVÁ, Ludmila – ŠTOROVÁ, Jana. *Katalogizace zvukových dokumentů : příručka pro katalogizátora s příklady ve formátu MARC 21*. 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2006.
ISBN 80-7050-480-3
- BENEŠOVÁ, Ludmila. *Katalogizace elektronických zdrojů : příručka pro katalogizátora s příklady ve formátu MARC 21*. 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2009.
ISBN 978-80-7050-566-3
- HERCOVÁ, Ludmila – SVOBODOVÁ, Jaroslava. *Katalogizace ve formátu MARC 21. Pokračující zdroje : stručná instrukce a příklady*. 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2006.
ISBN 80-7050-496-X

Další příručky pro jmenné zpracování záznamů IV.

- LUFFER, Jan. *Metodika tvorby a kontroly jmenných autorit ve formátu MARC 21. Osobní jména. 2., aktualiz. vyd.* Praha : Národní knihovna České republiky, 2008. (Standardizace ; č. 30).
ISBN 978-80-7050-553-3
- SVĚTLÍKOVÁ, Svojmila. *Metodika tvorby a kontroly jmenných autorit ve formátu MARC 21. Korporace. 2., aktualiz. vyd.* Praha : Národní knihovna České republiky, 2008. (Standardizace ; č. 31).
ISBN 978-80-7050-552-6

Další příručky pro jmenné zpracování záznamů V.

- *Seznam unifikovaných názvů pro liturgická díla latinských ritů katolické církve* / doporučeno Pracovní skupinou IFLA pro unifikovaná záhlaví liturgických děl. 1. české vyd. Praha : Národní knihovna ČR, 2000. (Standardizace ; č. 21). ISBN 80-7050-350-5
- BOSÁKOVÁ, Zdenka. *Stručný návod pro jmenné zpracování kalendářů 19. století ve formátu MARC 21*. 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2010. (Standardizace ; č. 32). ISBN 978-80-7050-582-3